

ОЩЕ ЗА РОМИТЕ

Началото на научния интерес към ромите може да бъде датирано към XVI в. През 1542 г. англичанинът Андрю Борд помества в своя книга кратък ромски разговорник от 12 изречения. През 1597 г., също в рамките на обширно изследване, е издаден и ромско-латински речник от 71 думи, събрани от французина Жозеф Скалигер.

Материали за езика на ромите продължават да се натрупват, но едва през втората половина на XVIII в. става възможно да се установи родството на езика романи с индийските езици и така да бъде причислен към голямото индоевропейско езиково семейство. През 1783 г. излиза капиталният труд на Грелман, който се смята за начало на циганологията.

През XIX в. циганската филология се превръща в истинска наука. Заслужават да бъдат споменати имената на Август Фридрих Пот, на гърка Александър Паспати, на словенеца Франц Миклошич. Изследванията на последните двама представляват съществен принос за изучаването на езика и историята на ромите в Югоизточна Европа. Интересни сведения за ромите в Североизточна България публикува Бернард Гилиат-Смит, английски консул във Варна в началото на XX в.

ИСТОРИЧЕСКИ ИЗВОР

Член 1. Под страх от глоба гореспоменатият народ (ромите) да напусне до два месеца кварталите, където живее сега под названието хитанос, да се отделят едни от други и да се смесят с другите жители, да не се срещат нито публично, нито тайно. Служителите на правосъдието да следят с особено усърдие как те изпълняват тези наредби, дали поддържат връзки и дали се женят помежду си...

Член 2. С цел да се изкорени по всякакъв начин името хитанос ние заповядваме те да не бъдат наричани така... и нищо, отнасящо се до циганите, тяхното име, облекло или деяния, да не бъде показвано нито в танци, нито по друг начин под страх от двегодишно заточение и глоба от 50 000 мараведи при първо нарушение и двойно наказание при повторно нарушение.

Указ на испанския крал Филип IV от 1633 г. относно хитанос (ромите)

Въпроси: Какви мерки предвижда указът на Филип IV спрямо ромите? Какви са неговите цели?

РЕЧНИК

Налбантин – занаятчия, който подковава коне; ковач

Циганология – наука, която се занимава с изучаване на езика, историята и нравите на ромите.

ВЪПРОСИ И ЗАДАЧИ

1. Проследете по картата преселването на ромите от Индия до различните части на Европа.
2. Кои са доказателствата, че ромите произхождат от Индия?
3. Посочете разликата между Велкото преселение на народите (IV – VI в.) и разселването на ромите.
4. Какви подходи спрямо ромите използват властите в различните държави?
5. Попълнете следната таблица:

ДЪРЖАВА	ЗАКОНИ ЗА РОМИТЕ	ЦЕЛИ	РЕЗУЛТАТИ	ИЗВОДИ